

МЛАДЕН ВЕСКОВИЋ

Уредништво Летописа: *Како бисте у њојетичком смислу описали актуелни тренутак савремене српске прозе? Шта је наследило њосимодернизам осамдесетих и деведесетих година прошеклога века?*

Младен Весковић: Истовремено постојање већег броја поетика је оно што, по моме мишљењу, обележава савремени тренутак српске прозе. То је плурализам у којем често није лако прецизно одредити која је од поетика претежнија. Ипак, чини се да је реалистичка поетика са свим својим варијететима наследила постмодерну с краја прошлога века. Као да се клатно померило на страну већег интересовања за фактографију, материјално и ововремено. Наравно, ово су уопштавања, али она, с друге стране, осликавају дух времена које нимало није заинтересовано за „плетеније словес” и строгу метатекстуалност. Књижевност је, као и друге уметности, с почетком транзиције изгубила своје привилеговано место у друштву. Она је већ безмало три деценије само један од мноштва могућих избора, који се за пажњу потенцијалних читалаца бори с обиљем забавних садржаја које нуде интернет и телевизија.

Све чећће се догађа да романописци пишу сценарије за филмове и серије, а да драматурзи добијају књижевне награде. Веза између књижевности и филмске уметности постоје све чврћића. Како ће се то одразити на саму књижевност?

И раније су књижевна дела била екранизована и многу су добри писци били (или јесу) добри сценаристи. Веза између књижевности, позоришта и филма је природна, органска, јер се заснива на доброј причи и њеном ваљаном представљању књижевним, сценским или филмским средствима. Ту нема колизије. Утицај филма може бити већи на жанровску књижевност која у жељи за

што упечатљивијим ефектима почиње да следи наративне обрасце филма, заборављајући тако инструментаријум саме књижевности, редукујући дијапазон могућих начина приповедања.

Сартир је у прошлом веку оставио питање за кога се ише књижевности. Да ли можете да оишете данашње читоца српске прозе? Да ли је у ишању један ии читоца, или је осреди више различитих ииова?

Несумњиво да је реч о више типова читалаца, као и раније уосталом. Истински велика и добра књижевност се пише за читаоца чији сензибилитет може да је препозна и прихвати. То је читалац-зналац и читалац-посвећеник, који ће пронаћи вредно дело и у мноштву осредњих или лоших књига. Таквих читалаца никада није било превише, само су можда били видљивији. Други тип читалаца је онај који у књижевности тражи софистициранију врсту забаве, али без амбиције да у делу тражи други или трећи слој. Наравно, између ова два читалачка антипода постоји низ варијетета.

У којој мери олиитчка коректност иише на шемаику и квалитет савремене српске прозе? Да ли имате ишасак да оситоји олиитчки иицај на расоред снага у књижевном ољу?

Одувек је политика имала одређени утицај на књижевно поље, па ни наше доба није изузетак. Али, за разлику од претходних времена, сада тај утицај није директно посредован, он је заправо знатно мањи, јер је – као што смо раније рекли – интерес друштва за књижевност и уметност знатно мањи. Зато се сада политичке идеје индиректно детектују у темама о којима се пише, али оне су врло ретко примарни садржаји дела. Међутим, тачно је да нека дела својим садржајем који је „пожељан” лакше и брже добијају пажњу и подршку медија, за разлику од неких других дела с тзв. „непожељним” темама која су сасвим скрајнута. Ту већи значај и кључну улогу имају медији као посредници између дела и читалаца. У времену у којем медији диктирају фокус пажње, дело које је медијски скрајнуто, прећутано, нема шансу да допре до ширег круга читалаца. У том смислу политичка коректност може бити проблем за писце, барем за оне који по сваку цену желе медијску популарност. Они морају да модификују књижевни садржај како би одговорили на ванкњижевни захтев пожељности или помодности. За оне који-ма то није императив, стваралачко поље је отворено.

Чак и онда када је себе иравдала као израз снаге сшила, као у случају Флорерове Мадам Бовари, проза је оседала и снажан

критички потенцијал. Да ли савремена српска проза поседује критички потенцијал и против чега се она буну, ако је тај потенцијал сачувала?

Чини ми се да је наша савремена проза (као и поезија) сачувала критички потенцијал. Он можда није толико јак као некада, али то је разумљиво имајући на уму промењене друштвене околности. Књижевност сада не мора нужно да преузима улогу активног субјекта у друштвеним питањима. За то сада постоје многобројне грађанске организације, политичке партије итд. Књижевност је упућена на себе саму и отуда је мање критички профилисана. Међутим, немали број савремених прозних дела изузетно снажно сабира ефекте наше дуге транзиције и у том смислу наша проза и те како указује на погубне социјалне ефекте, на многе појединце, чак генерације, који неснађени плутају између све даље „боље” прошлости у којој су се форматирали, и савремености коју не разумеју и не могу да нађу своје место у њој.